

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

סירוב של פקודה בלתי חוקית בעליל: מה השלכות?

המערכת הצבאית מושתתת על היררכיה, משמעת וסדר על כן על המשרתים בה מוטלת החובה להיענות לפקודות. חיילים המסרבים פקודה מערערים את היציבות הצבאית ועושים חמורים מוטלים עליהם. יחד עם זאת, מה קורה במצבים בהם הפקודה בלתי חוקית בעליל? האם חובתו של החייל היא לסרב? עו"ד אסף דוק מסביר.

צבא ההגנה לישראל מבוסס על היררכיה ומשמעת בו היא ערך עליון. ביצוע פקודות כסדרן מאפשר לצבא לצלוח במשימותיו והן חלות על כלל הדרגים החל מהחייל הזוטר ועד לדרג הבכיר. יחד עם זאת, ישנם מצבים בהם מוטלת על החייל חובה לסרב פקודה - במקרה של פקודה בלתי חוקית בעליל.

מה העונש בגין סירוב פקודה?

לפי סעיף 122 לחוק השיפוט הצבאי, דינו של חייל שלא ביצע פקודה שקיבלת ממפקד במזיד, או שסירב לבצעה, בין אם בדיבור ובין אם בהתנהגות, הוא שלוש שנות מאסר. הדין עולה לחמש עשרה שנות מאסר במידה והסירוב התקיים בפעולה קרבית של היחידה.

סעיף 123 לחוק קובע כי חייל שלא ביצע פקודה שנתן לו מפקדו, דינו שנתיים מאסר. משך המאסר עולה לעשר שנים במידה והדבר הופר בפעולה קרבית של היחידה.

לפי סעיף 124 לחוק, חייל שקיים פקודה או הוראה ברשלנות או שהתרשל במילוי תפקידו הצבאי דינו שנת מאסר. הדין עולה לשנתיים מאסר במידה ומדובר בחייל בדרגת סמל ומעלה או במפקד יחידה.

מה חוק השיפוט הצבאי קובע במקרה של פקודה בלתי חוקית בעליל?

חייל רשאי לסרב פקודה במקרה בו גלוי וברור כי הפקודה אינה חוקית. ההגדרה של פקודה בלתי חוקית בעליל קשה להגדרה ומורכבת במידת מה. לאחר שנידונה בפסקי דין רבים ושונים נקבע כי מדובר במצב בו ברור מעבר לכל ספק כי הפקודה מנוגדת הן לחוקי מדינת ישראל והן למוסר האנושי. לחייל המשרת בצה"ל חל איסור לבצע פקודה בלתי חוקית בעליל וחובתו לסרב לה באופן מיידי.

מה הדין על ביצוע פקודה בלתי חוקית בעליל?

במידה וחייל מבצע פקודה בלתי חוקית בעליל האחריות הפלילית חלה עליו ולא על הצבא. במקרה זה החייל חשוף לתביעה. במקרה בו חייל ציית להוראת המג"ד שפקד לירות כדור גומי לעבר מפגין, הוא נשא באחריות על המעשה. בית המשפט קבע כי מדובר בפקודה בלתי חוקית בעליל ועל החייל חלה החובה לסרב לה.

חיילים המשרתים בצה"ל מחויבים לציית להוראות ולפקודות הניתנים להם, כל סירוב מצדם יגרור סנקציות חמורות. יחד עם זאת, במקרים בהם הפקודה עשויה להיות בלתי חוקית בעליל על החיילים להפעיל שיקול דעת ולסרב לכך, שכן ביצועה הינה עבירה לכל דבר. חשיבות הפנייה להתייעצות עם עורך דין צבאי, עולה במקרים בהם מדובר בפקודה בלתי חוקית בעליל, שכן, המשרתים בצבא, מהם נדרשת משמעת וצייתנות, עשויים בנקל להמשיך ולבצע גם פקודות שלא עולות בקנה אחד עם המוסר או החוקים.

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

במחקרו המפורסם של מיליגרם, אנשים נורמטיביים לחלוטין הענישו באמצעות מכות חשמל, בצורה אכזרית לכל בר דעת וללא כל היסוס, נחקרים היפותטיים. הם ביצעו זאת תחת הוראות סמכותיות שקיבלו להם ביקשו לציית. הניסוי הציג תוצאות שעוררו סערה בשל המסקנה כי פשעים נוראיים יכולים להתבצע בשל השאיפה לרצות את בעל הסמכות. על כן, אל תגידו 'לי זה לא יקרה' כיוון שתחת תנאים מסוימים ניתן לבצע פשעים חמורים. במידה ונעצרתם או הואשמתם בסירוב פקודה או לחילופין בביצוע פקודה בלתי חוקית בעליל עליכם לפנות לעורך דין צבאי הבקיא ברזי חוק השיפוט הצבאי באופן מידי. ליעוץ ראשוני בנושא ניתן ליצור עימנו קשר בטלפון **052-6885006** או להשאיר פרטים ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.